

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 17

86. ÅRGANG

14. SEPTEMBER

1974

NORDENS STEMME PÅ SYNODEN

(SIDE 254)

MAMMAS HUS

(SIDE 258)

«UKEN SOM GIKK»

(SIDE 252)

TENK OM DET VAR SANT

Det er ganske fantastisk at en av Oslos middagsaviser, VG, i skrivende øyeblikk driver en stor reklamekampanje under mottoet TENK OM DET VAR SANT. Fantastisk fordi det forteller om et helt nytt publikum som ikke forlanger daglig å bli minnet om vår virkelighet, men som vegeter på ønskedrømmer, pikante sjokk og show. Egentlig trodde jeg at toppen i alt dette ble nådd for lenge, lenge siden da en Hearst-avis i Boston slang ut kjempeoverskriften om INVASJON FRA MARS og i et hjørne av den prangende førstesiden føyet til en notis om at det gjaldt en oppdiktet historie. Men se, metoden kan stadig anvendes på nye og fascinerende måter.

På T-banestasjoner og andre steder hvor det kryr av folk er det hengt opp store plakater med en slags dagdrøm-forside av VG. Under mottoet *Tenk om det var sant* forteller avisens feteste bokstaver om at Norge har slått Sverige 8—0, at Cruyff skal til

LOPPE- MARKED

Oppmuntret av de foregående suksesser setter St. Sunniva skoles Foreldreråd igjen i gang maskineriet for å arrangere et nytt loppemarked til inntekt for St. Sunniva Skole.

Foreldrerådet håper på (og regner med) stotten fra St. Olavs leserkrets i form av LOPPER. Alt kan brukes. Alt blir mottatt med stor takk og åpne armer!

Foreldrerådet sørger for å hente med bil eller lastebil, hvis ikke loppene kan leveres direkte til skolen.

For henting av lopper, ring fru Hasmo, telf. 37 51 97 og fru Urving, telf. 60 73 41.

Loppemarkedet vil fine sted den 12. og 13. oktober!

Lyn, at det er valgt inn 154 kvinner på Tinget, at en mann har bitt en hund osv. Ideen må kanskje være at det ikke er kjedelig å lese denne avisen, er verden vanskelig, gjør VG den gøy.

Kanskje ST OLAV burde satse på noe lignende? Ja, våre lesere må tilgi oss at også vi — på denne seriøse plass i bladet — henfaller til dagdrømmer. Vår tegner grep ideen med

en gang i hvert fall og som dere vil se under har han laget en ST. OLAV-forside under det forannevnte motto: *tenk om det var sant*:

PAVEN KJØPER VG.

Ganske beskjedent står det for sikkerhets skyld følgende under: *Men bare ett eksemplar, én gang.*

Han leser det sannsynligvis ikke. Tenk om det var sant. Forstår dere? Å. R.

BUCHAREST CONFERENCE ON WORLD POPULATION

"You may think my views are outrageous, but I am probably the only one of us who has never actually increased it!"

Ryans tegning fra befolkningskonferansen: «Dere synes kanskje at mitt standpunkt er forferdelig, men jeg er antagelig den eneste av oss som faktisk aldri har øket tallet.»

NR. 17

I dette nummeret snakker vi en del om befolkningskonferansen i Bucuresti, vurderer to spillefilmer, har stoff om Bispesynoden som begynner den 27. og:

- Bringer tredje og siste utdrag av serien «Det katolske standpunkt».
- Har en nyhetsspalte hvor vi forteller om et «Mea Culpa» i Portugal.
- og stiller spørsmålet «Hvordan skal vi forkynne evangeliet?»

RED.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 50,— PR. ÅR

HVER 14. DAG

En
kloun

På første side i Arbeiderbladet sto det: **INGEN GRUNN TIL PANIKK, SUNN KOST UTEN KJØTT**

Kjøttstreiken i Norge hadde ført til at det fort dannet seg ampre køer foran butikkene av folk som trodde at verdens ende var nær og at de kom til å sulte ihjel.

Men avisen hadde et beroligende ord til de som var engstelige:

Det er ikke helsemessig farlig å være uten kjøtt noen dager. En ekspert beretter:

«Kjøttet gir oss i første rekke animalsk protein, men det er det så rikelig av i norsk kosthold at om kjøttet blir borte, betyr det ingen ting. Gode proteinkilder er blant annet melk, ost og fisk. Videre finner en B-komplekset i kjøtt, men det kan en også skaffe seg fra brød og melk. Jernet i kjøttet kan en med fordel hente fra brødet.»

Altså: ingen grunn til panikk.

I me i avisen har redaksjonen fått med et telegram om befolkningskonferansen i Bucuresti med utfall mot paven. Man har på følelsen av at han nærmest av gammel vane får skylden. Det er så mange sultne barn i verden, hadde det ikke vært for pave Paul kunne

man løst dette problem på en praktisk måte med prevensjon.

(At konferansen i Bucuresti fikk et helt annet siktepunkt — se UKEN SOM GIKK i dette nummer — har øyensynlig ikke redaksjonen forstått.)

Det er virkelig synd på norske husmødre som ikke får kjøpe alt det kjøtt de vil. Hvor skal dette bære hen?

Kommer familiene til å klare seg hvis det skal gå flere uker uten at de får stek og biff og bibringe?

Og hvordan kan en redaksjon som gjerne snakker om solidaritet og medansvar orke å diskutere proteiner med folk som ikke har oppdaget at det er en verden bortenfor drabantbyen og blokken?

Det er kanskje urettferdig å trekke frem spesielt Arbeiderbladet og den avisens lesere i en slik sak. Man vil finne den samme matnyttighet og den samme pessimismen og den samme panikk også andre steder, ofte på en mer skremmende måte til og med.

Men det var visst det at bladet ikke gjennomskuet sin egen hyklerske opp treden som gjorde meg litt iltet.

For kjære Arbeiderblad, det er ikke bare paven som har svartet, er det vel?

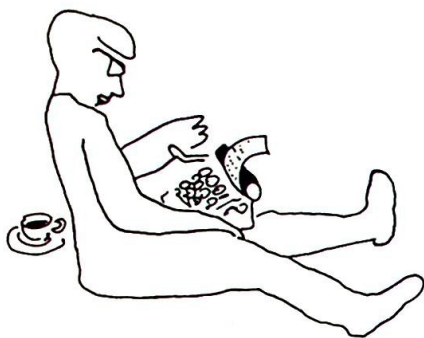
Det er oss alle, alle vi som til daglig spiser oss mette og fete.

Vi som ikke forstår hvor heldige vi er og hvordan det haster med å dele på kjøttpakkene.

ST. OLAVS REDAKSJON

TELEFON 20.72.26

eller 28 95 18

Uken som gikk

Prevensjons-hysteriet slutt?

Det ble litt stille her og der etter befolkningskonferansen i Bucuresti. For å være en smule ubehagelig kan vi notere at prevensjons-hysteriet tok slutt.

Misforstå meg nå rett.

Jeg mener bare at mange alt for lenge har skreket opp om befolkningseksplasjonen og om at det trenges en massiv hjelp til u-landene i form av prevensjonsmidler, brosjyrer, lærebøker i moderne barnebegrensning osv.

Og jeg antar at en del av deltagerne til konferansen ankom glødende av slike tanker. Statistiske oppgaver viste på forhånd at det snart ikke ville bli ståplass på jorden for menneskene, vi ble pakket sammen som, hva er det vi gjerne sier, sild i olje. Den voldsomme økningen i fødselstallet måtte bremses radikalt.

Men det man, såvidt jeg forstår, opplever er at konferansen får et helt annet siktepunkt, blant annet takket være u-landenes egne representanter. Det ble nok mumlet noe et par steder i pressen om at skumle, sortkleddede personer fra Vatikanet opererte bak kulissene, men tro om det ikke er mer realistisk å bedømme det som skjedde som den fattige verdens svar på de rikes pessimisme og undergangsstemning.

* *

La oss bla litt i stoffmengden for å finne ut av dette:

Det amerikanske nyhetsbladet NEWSWEEK hadde en toppsak på det man øyensynlig på forhånd trodde var konferansens egentlige bakgrunn, befolkningseksplasjonen. Kurver som gikk til værs som raketter viste hvordan verdens folketall har steget i dette århundre, fra 1.9 milliard i 1900 til en antatt 6.5 milliard i år 2000. Bladet begynte dessuten meget dramatisk sin rapport med 1) å sitere fra Bibelens Skapelsesberetning og 2) med å gjengi ordene i en indonesisk bryllupsskål: «Må dere få sytten sønner og seksten døtre.»

Hunger, forurensning, energikrise, koleraepidemier og abort-spørsmålet — alt sammen bundet egentlig i ett og samme problem: Befolkningseksplasjonen. Hvis den nåværende fødselsstigning fortsetter, blir folketallet på jorden fordoblet i løpet av de neste 35 år, het det.

Skremmende bilder av sult og nød og underernæring understreket alvorret.

* *

Det være oss fjernt å forsøke å bagatellisere tegnene.

På den annen side har vi visst hørt dette før i vår velstående del av kloden. Har ikke eksperter og politikere og andre kloke hoder også mange ganger før forsøkt å bortforklare urettferdigheten i fordelingen av verdens rikdommer, de harde krav vi møter og våre muligheter og evner med paniske skrik på at det blir for mange mennesker rundt oss?

Det som skjedde i Bucuresti var imidlertid ikke at u-landenes delegerte ba oss om å sende flere spiraler og kondomer og brosjyrer. Det som hendte var at de klarte å sette de veldige vanskelighetene og matmangelen inn i et helt annet og riktigere perspektiv.

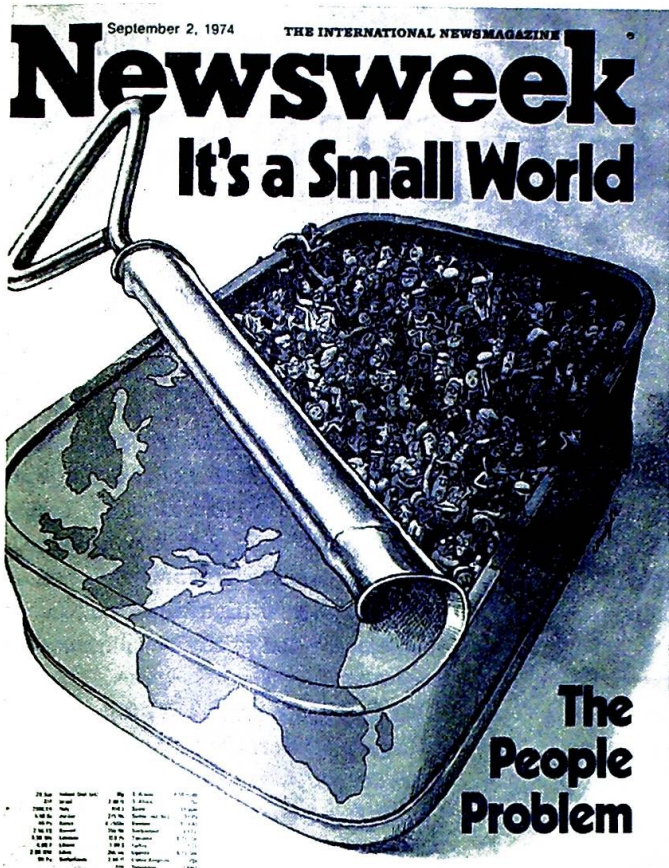
Man vedtok kort sagt en såkalt handlingsplan hvor det i hvert fall tydelig kommer frem at befolkningspolitikk er noe langt mer enn prevensjon.

* *

Allerede lørdag 31. august hadde Arne Skouen en «ytring» om dette i Dagbladet som, med bakgrunn i konferansens resultat, slår over ende de siste blåøyde tanker her hjemme om disse ting:

« — — — konferansens resultater er blitt målført med vett og innsikt av Karin Stoltenberg og Aud Blegen Svindland i utsagn i pressen de siste dagene. De forklarer oss — og vi trenger forklaringer — at når preventivpolitikken tilsynelatende ble borte i de endelige vedtakene, og erstattet med helsepolitikk, er det generasjonenes avhengighet av hverandre som er årsaken til dette. Når vi krever stopp i u-landenes folkeeksplasjon, krever vi at fattigfolk skal gi opp den eneste livspolisen de har, barneflokkene.

Vi krever at de skal hoppe over mange trinn i en sosial-økonomisk utvikling vi har bakom oss. Den tette veven av innbyrdes avhengighet for å overleve — med tråder mellom barn, voksne og gamle — skal de rive istykker. De voksne trenger barna som arbeidskraft, ja som tiggere, de gamle trenger de voksne som eneste håp om mat i munnen. De må satse på mange, fordi svinnet er stort. Vi kommer med våre preventivmidler og tar livhanken fra dem. For de har ikke full sysselsetting, de har ikke skolefrokost, de har ikke studielån, de har ikke alderstrygd og aldersheimmer. De har ingenting. Men de har hverandre.

Pak Hardjo og hans kone Siti Sumanti dyrker ris på en liten gård i utkanten av Cilandak, ikke langt fra Jakarta. En dag fortalte de meg at de håpet at deres 18 år gamle sønn ville få en jobb som kontorhjelp på et regjeringskontor, slik at han kunne hjelpe dem med å få frem deres fire mindre barn.

Mens vi snakket, rullet en lyserød Mercedes opp foran huset og madame Suwanto steg ut. Hun forklarte at hun arbeidet frivillig i de indonesiske kvinners sosiale hjelpeorganisasjon. Hun hadde kommet for å gi Hardjofamilien det råd at de ikke måtte få flere barn.

— Hvorfor det? spurte fru Hardjo.

— Fordi dere da vil bli fattigere, sa madame Suwanto.

Herr Hardjo smålo høflig. Madame Suwanto spurte skarpt hvorfor han lo.

— Fordi det ikke er mulig, forklarte han.

— Ikke mulig? utbrøt hun. — Jeg kan fortelle dere hvordan dere kan unngå å få flere babyer.

— Nei, nei, avbrøt Pak Hardjo henne. Det er ikke det. Jeg mente bare at det ikke er mulig å bli fattigere.

Og hans frue sa:

— Hvis ikke ett av våre barn dør. De er vår eneste rikdom.

* *

Står vi der da med våre kondomer, produsert i vår multinasjonale industri, en selvfølgelig del av vårt konsum. Da reagerer delegatene fra u-landene, utfra utallige årsaker, og forteller oss at vi gjør oss latterlige om vi vil isolere fenomenet barnetall fra økonomiske realiteter, som er politiske realiteter. De syns vi er slette økonomiske historikere, med sviktende sans for kronologi, og de mistenker oss for ønsker om å slippe billigst mulig fra regningen. De øyner en form for kondom-imperialisme. De har rett.

La oss slå opp i våre aviser og gå et slektledd tilbake, mer trengs ikke. Der finner vi fattigdommens sikreste kjennetegn: ungeflokken på trammen til arbeiderboligene og på tunet til husmannsplassene. Disse barna er gamle mennesker i dag, og har de en trygg alderdom, er det politisk kamp i vår samtid som har frigjort dem, ikke kondomer.

To kvinner har forklart oss Bucuresti-konferansens resultater, bedre enn andre. Ikke så rart.»

* *

Dette bringer meg tilbake til den omtalte reportasje i Newsweek:

Midt inne i det mest dramatiske stoffet forteller Varindra Tarzie Vittachi i FNs Fund for Population Activities følgende lille historie:

Det kan vel hende at noen av de fattige nasjoners delegerte i Bucuresti fikk bruk for den samme tålmodighet og overbærenhet med dyktige og opplyste og meget velmenende medmennesker som i sin blindhet mente at alt er et spørsmål om prevensjon.

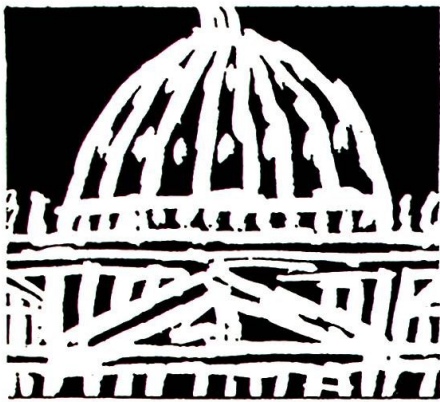
En av de som tidlig påviste at det her gjelder noe helt annet, nemlig en ny fordeling av verdens rikdommer, var pave Paul i rundskrivelsen OM FOLKENES UTVIKING. Utvikling er fredens nye navn.

Nøden i u-landene er skremmende og forferdelig. Og gjør vi ikke noe med den, eksploderer ganske riktig vår verden i hat og galskap og sult og bitterhet.

Men det som må skje er at vi i vår mette del av verden virkelig for alvor forsøker å jevne ut ulikhetene og selv gir avkall på litt av hvert. Dette siktepunktet fikk endelig hele verden på grunn av konferansen i Bucuresti.

Per Reinis

TIL ALLE SOM IKKE HAR BETALT KONTINGENTEN TIL BLADET FOR 1974: VENNLIGST GJØR DET NÅ!

NORDENS ST

«Kirken må forkynne Kristus,

Av Åge Rønning

Paul Verschuren, biskop av Helsingfors, hollender, 48 år gammel, formann i den nordiske bispekonferanse er de nordiske katolikkers talsmann og representant for Synoden i Rom når den åpner om fjorten dager. Etter månedlange forberedelser som har omfattet møter og drøftelser med prester, ordenssøstre og legfolk over hele Norden og stadig kontakt med de andre nordiske biskoper, skal Verschuren i Synodehallen i Vatikanet legge frem våre synspunkter på det som er Synodens emne: «Evangeliseringen av dagens verden.» Det må være meg tillatt allerede nå å forsøke å berøre noen punkter som jeg tror at han vil komme inn på. Det er ting som angår oss alle.

Først og fremst er det to ting han antagelig vil legge stor vekt på i sine innlegg, det ene gjelder de økumeniske perspektiver i evangeliseringsarbeidet, det andre strukturspørsmål hvor man fra nordisk hold understreker at hele verden i dag er misjonsområde. Man kan ikke lenger som før snakke om kristne og ikke-kristne nasjoner.

Når det gjelder det første spørsmålet, vil jeg personlig gjette på at han vil fremheve de økumeniske sider ved evangeliseringsarbeidet som grunnleggende. Nordiske katolikker som lever i fullstendig minoriteter og i det man kaller for diaspora forstår at det gjelder å finne den rette balanse mellom evangelisering og katolisering. Kirken må forkynne Kris-

tus, ikke seg selv, og også ikke-katolske kirker og forsamlinger har dette siktepunkt.

Når det gjelder såkalte strukturspørsmål er det sannsynlig at man fra nordisk side vil komme nærmere inn på spørsmålet om det vil være nødvendig å gi biskopenes ansvar for evangeliseringsarbeidet en mer fast og konkret form. Men dessuten kan man sikkert vente at vekt legges på et annet forhold:

Hele verden er i dag et misjonsområde. I nesten alle land finnes det millioner av ikke-kristne og mange, mange tidligere kristne. Bare av den grunn er det kanskje nå nødvendig at man går til en slags omgruppering i Kongregasjonen for Folkenes Evangelisering:

Efter nordisk syn, om jeg ikke tar helt feil, kan ikke lenger denne Kongregasjonen bare begrense sitt arbeid til «misjonsland», det gamle mønsteret er faktisk sprengt i stykker. Hele verden er misjonsmark, i Europa, i Afrika, i Asia osv.

Det økumeniske perspektiv er viktig, og i det forberedende arbeid i Norden foran Synoden har det kommet frem mange og nyttige tanker om dette, for eksempel disse:

Et samarbeide mellom kristne samfunn i evangeliets tjeneste representerer kanskje den mest realistiske og effektive form for økumenikk. En tilnærming mellom trossamfunnene på lengre sikt vil kreve et vanskelig og inngående teologisk forarbeide, men allerede nå skulle visse konkrete former for samarbeide kunne komme i stand.

Den katolske kirke er ikke alene om å forkynne Evangeliet i Norden, den deler dette arbeid med andre kristne samfunn. Derfor: skal vår forkynnelse være troverdig og effektiv må vi være villige til å samarbeide med disse, i den grad det er gjennomførlig.

Vi kan gjøre en hel del for å rydde av veien misforståelser hvis vi gjør klart:

1. At den katolske kirke i første rekke forkynner Kristus og ikke seg selv.

2. At den derfor ikke søker å vinne proselytter for seg, men å fremme Kristi vilje. Om det er hans vilje å føre mennesker til den katolske kirke, vil den imidlertid ikke avvise dem. Spesielt står den åpen for alle som føler seg religiøst hjemløse.

Den katolske kirke i Norden mener videre at den ikke fremmer, men heller svekker Evangeliets og enhetens sak om den ikke opprettholder sin identitet som katolsk kirke. Denne identitet innebærer at den nettopp kan samarbeide med andre kristne samfunn i Evangeliets tjeneste, samtidig som den — som ledd i en verdenskirke med rike tradisjoner — kan bidra til å berike det hjemlige kristne miljø.

Nordens stemme blir bare en av mange i Rom på Synoden, men det er grunn til å lytte oppmerksomt til den. Det er verdifulle og betydningsfulle fellestrekk i et evangeliseringsarbeid i vårt område av verden:

De kristne og etiske verdinormer er dypt forankret i de nordiske na-

EMME

«ikke seg selv»

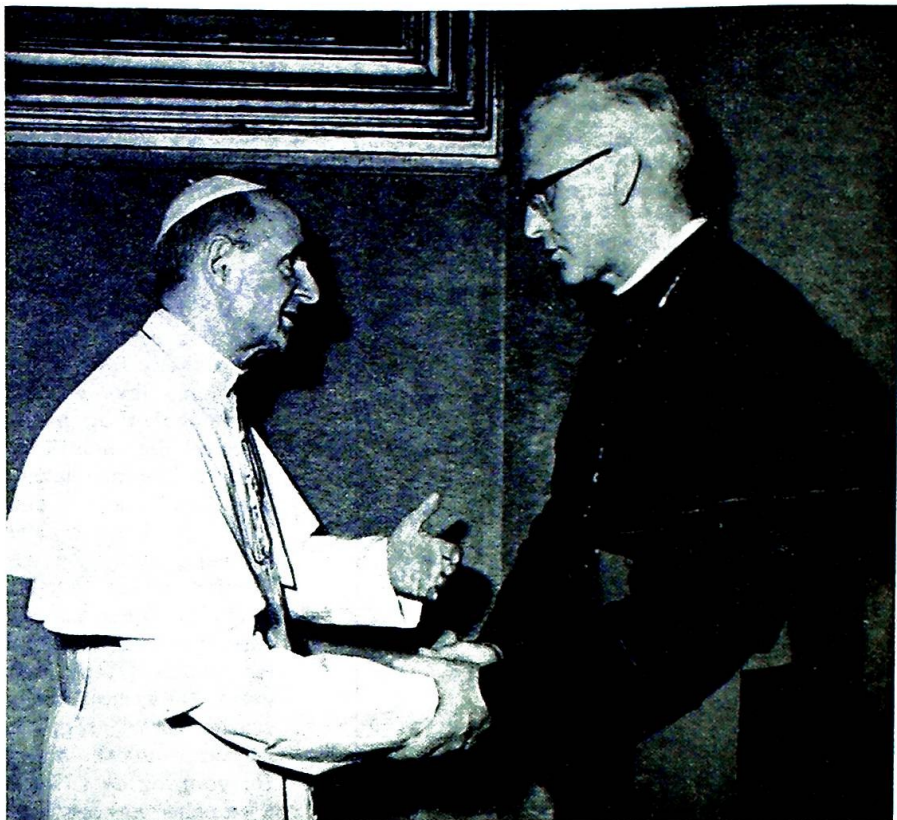
sjoner, tross alle ytre tegn som kunne tyde på moralsk forfall og likegyldighet i et moderne og verdsliggjort samfunnsliv. Respekten for det enkelte menneskes frihet, rettferd i den sosiale fordeling av godene, frihetsidealene, likestilling for kvinnene og ærlighet er verdier som preger den enkelte og utviklingen av dette verdslige samfunn. Den sosiale utvikling her har vært båret frem av en bred demokratisk opinion, den politiske uenighet dreier seg ofte mer om en prioritering av målene og om mulighetene for å gjennomføre dem.

Denne solidaritet menneskene imellom bygger også dypest sett på respekt for menneskenes likerett og likeverd, og har kanskje medført en hurtigere og sterkere sosialisering enn i noen andre frie demokratiske samfunn.

Men:

Tempoet i utviklingen, industrialisering, urbanisering osv. har ført med seg en serie av problemer, både for det enkelte mennesket og for samfunnet. Det rotfestede liv i nærmiljøene rives opp, mange får føle usikkerhet, rastløshet og ensomhet. Økonomisk uavhengighet kompenseres ikke for de tradisjonelle verdier som forsvinner.

Samfunnet får større ansvar, det enkelte menneskes ansvar blir mer anonymt. Samfunnsutviklingen har ikke kunnet hindre nye maktkonstruksjoner. Den bredere almenutdanning har ført til en mer samfunnskritisk holdning. Tidligere normer og sedvaner kritiseres og vurderes i lys av dagens erkjennelser, i vår tid slik det har skjedd i generasjon etter ge-

Paven og biskop Verschuren.

nerasjon. Den betydelige materielle velstand har ikke kunnet tilfredsstille menneskenes totale behov, det ropes på svar om hva som er ekte livsholdninger og verdier — dette er den sterkeste utfordring vi står overfor, dette skal den kristne forkynnelse gi svar på.

Den katolske kirke har igjen funnet sin plass i Norden, men som en ren minoritetskirke. Den møter her en tradisjonelt sett uvanlig arbeidsmark. Den gjenoppretter tilknytningen til den universelle kirke i et allerede kristent, men dissenterende område. Dermed er den katolske kirke i Norden også forpliktet til en økumenisk dialog som kan bli fruktbringende for hele miljøet.

Bare dersom vi fullt ut lever og fungerer som kirke er vi istand til å forkynne for andre. Den første forutsetning for vår forkynnelse er at vi utdype vårt liv og vårt engasjement som katolske kristne, innenfor Kirkens fellesskap. Men skal vi være en levende kirke innebærer det at enhver fyller sin rolle i helheten. Skal

den kristne bli en forkynner, forutsettes det at hun eller han fornyer sitt liv ut fra de kristne kilder. Den kristnes tro må bli så bevisst og vel forankret i Ordet at hun og han er i stand til å forkynne for andre. Konkret forutsetter dette en kontinuerlig katekese gjennom årene. Samtidig må den kristne utdype sitt kristenliv innenfor fellesskapet gjennom liturgien, sakramentene og bønningen og gjennom samarbeide og samvær.

Den kristne er selv klar over at disse ting ikke er valgfrie, men nødvendige forutsetninger for ekte kristenliv og forkynnelse. Det er en illusjon å mene at en kan forbli en levende kristen om en ikke tar dem alvorlig. Dette gjelder spesielt de katolske kristne i Norden som uten en klar stillingtagen på disse punkter risikerer å forsvinne i den store masse.

Dette er noen av de tanker som sikkert vil ligge bak biskop Verschuren's innlegg på den kommende Synode. På verdensplan møter han som Nordens mann.

Avgjørelsen et personlig valg

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30 19.00	11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			9.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07		10.00	— —
<i>Florida kapell</i>			19.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER, <i>Mariakirken</i> , lörd.:	18.00		
Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.:		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00		10.45
Eikeli kirke			9.30
STAVÅNGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30 9.30		10.45
TØNSBERG: <i>St. Olaus kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00		10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olaus kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45 19.00		11.00 —
	<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00		11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30		11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30		11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30		11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	19.30		11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00		—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15		10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00 8.00		11.00
HÅRSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00		10.30
NARVIK: <i>Den svenske sjomannskirke</i> , Prestebolig: Einervegen 7. Tlf. 41 634			11.00

«V i kan vanskelig overse den anklage som mange i dag reiser mot oss: At vi urokkelig forsvarer det liv som ennå ikke er nåd frem til modenhet og plass i det menneskelige samfunn, mens enkelte kristne, såvel i kirkens ledelse som i dens legfolk, også i vår tid reagerer merkelig svakt og usikkert overfor andre trusler mot livets hellighet, så som for eksempl krigens redsler eller dødsstraffens nedverdige. De kristne kirkers historie bærer preg, både av en kompromissholdning overfor vold, og av en modig bekjempelse av dens ulykker. Det er ikke vår sak å adskille hveten og ugresset, for enhver tid har sitt synderegister. Vi vet bare at Kirken vil bli desto mer troverdig i sitt forsvar av menneskelivet, jo mer konsekvent den her er i sin holdning.»

Disse ord er hentet fra de nordiske biskopers hyrdebrev om «Abort og kristent ansvar» fra 1971, som ST. OLAV også denne gang bringer utdrag av. De viser at biskopene er klar over at Kirkens faste holdning i abortspørsmålet egentlig skulle gå inn som ledd i en kompromissløs innsats for å verne om menneskelivet, på hvilket område det enn er truet. De minner dermed også om at drap er drap, selv om det er velsignet av loven.

K. G. J.

Derefter vender biskopene tilbake til det som er hyrdebrevets emne: Kirkens holdning i abortspørsmålet. De sier blant annet: Vi vil heller ikke fortie det verdifulle fremskritt som er skjedd, i og med den større omsorg for kvinnen som menneskelig person, med kvinnens stadig økende herredømme over egen skjebne som følge. Disse faktorer er positive, og likeledes den voksende

forståelse for at respekten for livet også betyr respekt for sunnheten i videre mening, for helsen, for ethvert menneskes utfoldelse, selvstendighet og lykke.

Men kvinnen står ikke alene i sitt ansvar for det ufødte liv og dets skjebne. Også barnets far kommer inn i bildet: Barnets far har lignende rettigheter og forpliktelser over det unnfangne foster som moren. Hans ansvar er tilsvarende, heter det.

Dette ansvar gjelder også hans forhold til den situasjon moren befinner seg i, og et mulig ønske om abort. Det er både hans rett og plikt å tale livets sak. Men han er også den siste til å kunne nøye seg med å fremheve moralske krav, uten hensyn til alle de følger en fødsel innebærer for barnets mor. Han må derfor tilby sin hjelp, med respekt for hennes personlige frihet, og verne om denne frihet uten å overgi henne til sin egen skjebne.

Til prestene, eller andre sjelsørgere, som ofte blir spurt til råds, har biskopene dette å si:

Prestens viktigste oppgave er å gi dem som ber om råd de beste muligheter for å treffe et valg som er både menneskeverdige og ansvarlig.

Presten har med dette en meget viktig rolle i livets tjeneste. Som oftest kan han rette søkelyset mot enkelte sider ved saken som kan være oversett. Han kan hjelpe kvinnen til å skjelve mellom vesentlige og mindre vesentlige momenter, oppmuntre henne til å prøve løsninger som hun selv ikke hadde tenkt på. Han kan hjelpe henne til å utdype sin tro og bekrefte sin vilje til å leve som kristen. Han kan også hjelpe den vordende mor til å bli seg bevisst et mulig ytre press som hun er utsatt for, og dermed bidra til å verne om hennes frihet.

Nettopp fordi presten blant

annet har den oppgave å fremme hennes frihet overfor ethvert utilbørlig press, må han vokte seg vel for selv å øve et slikt press på henne. Det ville han gjøre, dersom han unyansert påberopte seg Kirkens autoritet, abstrakte moralprinsipper, eller simpelthen benyttet seg av sin egen overtalelsesevne. Den katolske kirkes lære er utvetydig nok når det gjelder abortspørsmålet. Derfor bør presten legge særlig vekt på ikke å overforenkle en situasjon, som i virkeligheten har mange og alvorlige sider.

Uansett hva som inntreffer, etter at presten har hatt rådgivende kontakt med en kvinne i den omtalte situasjon, skal han fortsatt være henne behjelpelig. En kvinne som føder sitt barn, vil daglig møte store vanskeligheter. Hun trenger all mulig hjelp til å leve med konsekvensene av avgjørelse hun har truffet. Det samme gjelder den kvinne som har tatt sin beslutning og valgt abortens utvei. Hun er også henvist til å leve med konsekvensene av sitt valg, og presten må heller ikke her avstå fra å hjelpe og forstå.

Legen er mer umiddelbart enn presten implisert i abortspørsmålet, påpeker biskopene, og de har dette å si til ham:

Enhver katolsk lege vet at han, dersom han skal være tro mot den katolske kirkes lære, ikke kan utføre en tilsiktet abort, og at han heller ikke kan tilråde abort. Han vet også at han kan foreta visse operasjoner, som har en annen terapeutisk hensikt enn å fjerne foste-

ret, men som vil resultere i at svangerskapet avbrytes. («Humanae Vitae» nr. 15.)

Flere lands lovgivninger anerkjenner uttrykkelig den rett legene har til å nekte å utføre abort, når de avslår av samvittighetsgrunner. En erklæring vedtatt den 22. august 1970 på Verdens Legeforbunds kongress i Oslo («Oslo-erklæringen»), gir (pkt. 6) en lege rett til å avstå fra å tilråde eller utføre abort, dersom hans samvittighet forbyr det. I pakt med denne holdning fastholder vi at ingen, ikke engang den lovgivende myndighet i noe land, har rett til å tvinge en lege til å handle mot sin overbevisning i denne alvorlige sak.

Den kristne lege må, like lite som presten, øve utilbørlig press på dem som konsulterer ham. Han kan selvfølgelig åpent begrunne sitt standpunkt, forklare hvorfor han ikke vil kunne utføre inngrepet, dersom en abort skulle innvilges. Og det er ikke i strid med katolsk legeetikk å fremlegge oppriktig og lojalt de muligheter landets lover innebærer.

Det påhviler legene, som enhver annen kristen, og kanskje dem mer enn andre, å arbeide med de problemer abortpraksisen reiser, for å danne seg en begrunnet mening, ut fra alle de kunnskapskilder som er tilgjengelige. Vi vet at moralteologiens landevinninger i stor utstrekning skyldes innsikt og erfaringer fra dem som arbeider i den konkrete virkelighet. Vi ønsker at legene stadig mer vil kunne bidra til å formulere den kristne moral i forbindelse med livs- og dødsproblemene. Teologene trenger deres faglige bistand.

Men legene vet også at deres autoritet er betydelig, og at deres holdning når det gjelder ærefrykt for livet, spiller en viktig rolle for hva andre mennesker anser som riktig. En kristen lege vil følgelig allerede ved sin holdning, kunne bidra til å fremme en kristen løsning av abortspørsmålet. Motsatt vil han, gjennom en ufølsom holdning, kunne bringe den i miskreditt som vilkårlig, umenneskelig og uantagelig. Jo mer en lege er motstander av abort som løsning på livets proble-

mer, desto mer forpliktet er han til å foreslå farbare veier, eller være med på å bane slike, der hvor de ikke eksisterer.

Biskopene fastslår at sykepleiere og annet helsepersonell må ha samme rett som legene til av samvittighetsgrunner å avstå fra å tilråde eller medvirke ved abort.

Etter å ha understreket oppdragelsens betydning for den holdning det voksne menneske vil innta til disse problemer, tar biskopene opp det vanskelige spørsmål om abort og prevensjon. De sier her:

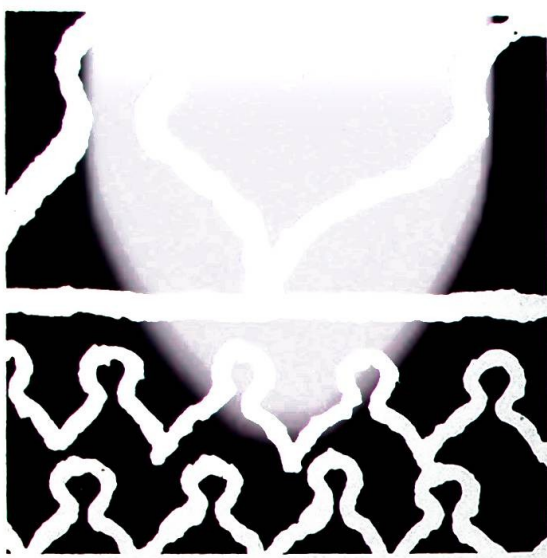
Ofte, i en eller annen sammenheng, vil spørsmålet om prevensjon dukke opp i forbindelse med abort. Vi har ikke til hensikt å ta opp igjen et problemkompleks som vi allerede i oktober 1968 har behandlet i et hyrdebrev. (Om «Humanae Vitae»). Vi vil allikevel her kort si noen ord om forholdet mellom abort og prevensjon.

Prevensjon er, sosialt sett, et middel som muligens kan vise seg å være effektivt for å redusere antallet av aborter. Når en effektiv prevensjon praktiseres, blir det færre uønskede svangerskap, og dermed også antagelig et mindre antall aborter.

Men av mangfoldige grunner må en regne med en reell usikkerhet, uansett hvilken form for prevensjon en benytter seg av. Mange bruker prevensjon inkonsekvent og tilfeldig. Noen kvinner blir skuffet når de blir gravide, og tyr da til abort. De kan, eller vil ikke akseptere, at prevensjonen har sviktet. På denne måten kan også prevensjonen føre til abortinngrep som ellers ikke ville vært aktuelle. Dessuten må en forutse at helt fri adgang til abort kan gjøre effektiv prevensjon mindre påkrevet, med flere abortinngrep som resultat.

Etisk sett må en si at abort og prevensjon er radikalt forskjellige, fordi aborten dreper et påbegynt liv, det gjør ikke de vanligste former for prevensjon. Men deres praksis innvirker på hverandre, og ingen må tro at det er tilstrekkelig i et samfunn å innføre masseprevensjon.

(Forts. side 263)

Omdiskutert norsk

MAMMAS

En studie i infanti

Av Grete B. Heyerdahl

La det med en gang være sagt at Per Bloms film over Knut Faldbakkens roman *Mors hus* hører til blant de bedre norske filmer. Den har tidvis en riktig spennende kameraføring og Bente Børsums spill er oppsiktsvekkende. Dertil kommer — og det er viktigere — at den rører ved problemer som det er all grunn til å ta alvorlig. Det er nemlig mulig å oppfatte filmen som en studie i de faktorer og mekanismer som forstyrrer et ungt menneskes psykiske vekst. Eller sagt på en annen måte: vi møter i filmen en ung mann som er ca. 20 år intellektuelt sett, og som dermed er istand til f. eks. å studere og forlove seg. Men som nok er ca. 5 år følelsesmessig. Og vi får iallfall antydninger om hvordan han er blitt slik. Det synes meg å være et problem av aller største viktighet som behandles i filmen. At den menneskelige psykes vekst og modning ikke er en automatisk prosess, vet vi. Denne utvikling kan avspores og skakkjøres. Å være født menneske er i seg selv ingen garanti for at man i voksen alder også har en voksen og moden psyke. Hvor hyppig forekommer det egentlig er at folk oppnår en noenlunde rimelig intellektuell modning, mens det følelsesmessige ikke utvikles tilsvarende, er vel vanskelig å måle. Men det aner én at det nok dessverre er mer utbredt enn godt er.

I store deler av den kristne dags-
presse har filmen fått en hard

medfart. *Incest*, sier man, er ikke noe aktuelt tema i dag. Dessuten inneholder filmen vovede samleiescener og dertil en onani-scene — styggedom alt sammen. Man kan forstå hvorfor der reageres i *Vårt Land*. Men jeg tror man må se nærmere på hvilken helhet og hensikt disse scener skal tjene. Får man tak i denne helhet, er det rett og slett mulig at de innvendinger som er kommet fra kristent hold ikke treffer filmen. Den handler ikke i første rekke om incest, den viser utviklingsforstyrrelsens jerngrep om en ung mann. I dette tilfelle en forstyrrelse som med ubønnhørlig konsekvens leder et gråtende barn inn i mammas armer. Men akk, barnet er fysisk sett over tyve år og mamma er en ugjennomskuelig bunt av maktbehov, savn og tomhet. *Incest*-scenen er nok sjokkerende. Men i denne filmen kommer den med nødvendig psykologisk tvangsløkk — og dette lidende frihetstap hos to mennesker er vel det egentlig sjokkerende ved den. Kan vi mennesker i den grad miste oss selv underveis at den frihet som er nødvendig for moralske valg helt eller delvis går tapt?

Vi kristne har så lett for å si: «Dette er bare umoral. Slikt burde kunsten holde seg for god til å behandle. Hvorfor denne dveling ved umoralske temaer! Men kanskje er problemet at med så sterke forstyrrelser som denne sønnen har, finnes der heller ikke tilstrekkelig indre frihet til å være «moralsk». Han drives og blir drevet, han har et skadet barns manglende mulighet til å velge. Det

burde være et anliggende også for oss kristne dette; for det går om *betingelsene for frihet*, for bevisste moralske valg. Som kristne vet vi at Gud hjelper oss å bygge et indre «ansvarlig punkt», det som setter oss istand til å foreta moralske valg og til å stå inne for dem. Men det Gud gir, kan små mennesker som oss selv så lett ødelegge. I denne filmen kan vi ane hvordan de skader er oppstått som har nedbrutt denne guttens frihet.

Kanskje avbryter han sine universitetsstudier, hever sin forlovelse og reiser hjem til mors hus fordi han selv forstyrres av det som engang gikk galt. Kanskje er han på vei til konfrontasjon og oppklaring. Men det er også mulig at han bare trekkes hjem av den makt moren ordløst og nesten umerkelig utøver over ham. Svein Sturla Hungnes' fremstilling av sønnen er ikke alltid på høyde med filmens situasjoner. Men det er da heller ikke lett å skulle spille en svært så normal unormal. Heldigvis får han god hjelp av kameraføringen. Mesterlig er tog-scenen hvor han møter den unge piken som han senere «tilfeldigvis» har et seksuelt forhold til. For alt er tilfeldig når frihetens mulighet er nedbrutt. Frøydis Armand gjør en god innsats. Når kameraet ser med hans øyne, ser det henne som gjennom et nøkkelhull. En liten gutt pirres av å kikke på det forbudte, en liten hudfleck, en legemsdel. Ikke en eneste gang ser han en hel person i henne, et menneske.

HUS

et

Menns kikkerblikk kan både skremme og sjokkere når det løsriver kroppsdeler og ser bort fra personer. Men det er grunn til å minne seg selv om at det nok ikke er filmen som er umoralsk når slikt skildres, det er enkelte menn som er infantile. Dette blikk — det er muligens det samme blikk som pornoindustriens menn ser kvinner med — er utviklingsmessig sett infantilt. Det modne menneske ser et medmenneske, en helhet, en person. Og etter at dét er gjort, kan et modent menneske eventuelt finne en annen erotisk tiltrekkende. Det er dette tog-scenen så ypperlig avslører.

Når kameraet ser gjennom hennes øyne, får vi hele gutten, og det er tydelig at dette blikk finner ham både sympatisk og tiltrekkende. Så skvetter vi nesten når kikkerlinsen er der igjen — og hennes ene bryst blir hele hans tittende virkelighet.

Langsomt — filmatisk sett altfor langsomt — kommer vi hjem til og gjennom møtet med huset og mamma. Bente Børsum gjør som moren en av de fineste innsatser jeg kan huske å ha sett i norsk film. Isolert og full av udefinerte savn vandrer hun omkring i sitt besteborgerlige hus. Her er nips i mengder og duft av lavendel, her er røde lakkvegger som Ingmar Bergmann sant å si mestrer bedre, her er skrikende tomhet og sår kontaktmangel, her er urealiserte evner og ubrukte muligheter i henne selv. Potensialtrykket synes å være så høyt at «noe må skje» — ikke noe hun velger eller ønsker bevisst, men noe hun drives til.

Hennes makt over sønnen er taust subtil. Hun elsker et lite barn som hun kan binde og styre, hennes kanskje eneste lykkelige kjærlighet — dengang han var liten. Nå har han venninner. Det er utilgivelig, mener det moderlige hundyr; det er da helt i sin orden, sier psykens bevisste deler. Men moren har allerede bygget opp sitt maktfulle og skjulte nettverk. Dette klarer Bente Børsum å fremstille ved små og fine antydninger. Det er en prestasjon det står respekt av.

Krisen kommer når sønnen får vite at han skal bli far. Venninnen hans er lykkelig, og hvisker ham ømt sin skjønne hemmelighet. Men å bli far, det er en voksen manns affære. Det krever ansvar og virkelighetsmot. Sjokket blir så stort for denne gutten at fem-åringen virkelig bryter frem i all sin gråtende velde. Regresjonen er fint og sterkt skildret — hulkende løper en liten gutt hjem til mors hus. Den voksne mannen erobres helt av sin egen følelsesmessige stagnasjon. Snufsende og hikstende søker barnet trøst hos mamma, trøst fra en virkelighet han ikke kan takle. Men mamma kan ikke engang takle sin egen. Hun vet bare at noen omsider trenger henne, hun vet ikke om hun er mor eller elskerinne.

Filmene slutter såvidt jeg kan se der alle problemene begynner. Vi får ikke vite om to mennesker nå definitivt drives in i psykosens ufrihet for godt, eller om det blir mulig å innhente den tapte modning og bygge den indre frihet som kanskje er en nødvendig forutsetning for moral. Skal en skildring av denne art kunne legitimeres, kan det vel bare skje ved at forfatter og filmskaper gir seeren en håndrekning og en utfordring til større og dypere menneske- og samfunnsforståelse.

Det gir filmen bare til en viss grad. Men dette «til en viss grad» er likevel Per Bloms fine fortjeneste. Det kan nemlig ikke være tvil om at filmen ved å ta opp så alvorlige spørsmål og ved sin kameraføring hever seg langt over flertallet av norske filmer, selv

om også denne filmen lider av langsomhet og replikktrøghet.

Men filmen er ikke god nok. For filmskaper og forfatter stopper opp der problemene virkelig begynner. Tilskueren forlater filmen med en følelse av at de ansvarlige ikke riktig visste hva de ville. Filmene tar tilskueren med inn i natten, men nekter ham å våkne om morgenen. Men denne nattlige ferd er formodentlig bare kunstnerisk berettiget dersom den peker ut over seg selv, mot dagen. Hva mener filmen egentlig: er man definitivt fortaapt dersom man skades i barndommen? Er «mekanismene» låst og ubrytelige? Eller er det så å forstå at «Mors hus = Samfunnet», slik at der ikke er menneskelig vekst mulig uten revolusjon? Hvordan gjenvinnes den tapte frihet?

Hvis kunstneren sier: «Dette interesserer meg ikke, det er ikke det jeg vil ta opp i denne filmen», så stjeler han kanskje den eneste mulige legitimasjon fra seg selv. Straks er Vårt Land der: Hvorfor spekulere i uhumskheter! Hvis kunstneren svarer at det gjør han ikke, så påhviler det ham plikt til å vise oss ett eller annet som peker utover, slik at hans hensikt blir tydelig. Svarer han derimot: «Jeg bare skildrer», så er han naiv. For det er ikke mulig å skildre uten en tolkende anskuelse. Og romanforfatteren vet ikke hvilken den er, filmskaperen heller ikke. Vi kristne ber dere: skaff dere en livsanskuelse og en markant virkelighetsoppfatning! Det er forutsetningen for kunst. Hvorfor skildre den tapte frihets uhumskheter? Fordi det vel alltid i menneskelivet er håp om at den kan gjenvinnes og fordi den er en stor verdi, den moralske frihet. Men se, det interesserte ikke kunstnerne våre. Derfor er det ikke godt nok, dette filmverk. Tar man så store oppgaver på seg, må man vite hva man gjør og hvorfor. Her er Vårt Lands spørsmål ikke tilfredsstillende besvart, og hvis filmskaperne gleder seg over at kulturradikalerne strømmer på og roser dem for å ha rørt ved borgerskapets tabuer, så bekrefte min mistanke om at her vet man ikke hva man vil.

„Mea culpa i Portugal”

De katolske biskoper i Portugal har sagt sitt «mea culpa», klart og tydelig.

I et hyrdebrev innrømmes det at både biskopene og legfolket under det gamle diktaturet ofte sviktet de kristne idealer enten ved å se en annen vei når regimet brukte forkastelige metoder eller ved simpelthen å støtte slike handlinger.

Biskopene sier først at det var en langvarig allianse mellom Kirken og staten under Salazars diktatur, senere under Salazars etterfølger, Caetano.

Kirken har lidd på grunn av regimets feil ved bare å forsøke å begrense feilgrepene. Både hierarkiet og legfolket forstår idag at det er mulig at de har belastet Kirken med disse handlinger, å benekte dette vil være å skjule at Kirken består av mennesker med mangler og begrensninger.

Den nye regjeringen i Portugal er et frihetstegn, sier biskopene. Revolusjonen har uten vold åpnet veien for borgerlige rettigheter og gitt nytt håp til alle de i landet som følte seg isolert på grunn av omverdenens holdning til Portugal og det gamle regimet.

Biskopene kom derefter inn på landets vanskelige økonomiske situasjon og ga uttrykk for sin bekymring for arbeidsløsheten, bedriftenes vanskeligheter, de sviktende investeringer og den synkende turist-trafikken. Hyrdebrevet slår fast at det blir nødvendig å bygge opp igjen det politiske, økonomiske og kulturelle liv i Portugal etter et nytt mønster.

Paven og Portugal

Pave Paul har mottatt den nye portugisiske sendemann ved Vatikanet, Calvet de Magalhaes og ga i samtalen uttrykk for sin støtte og oppmuntring til Portugals katolikker og landets biskoper. (Den tidligere sendemann, Braza, trådte tilbake etter omveltningene i april.) Paven sa at han med stor interesse fulgte utviklingen i Portugals områder i Afrika og sa at han håpet det ville lykkes å skape fred, rettferdighet og fremgang både der og i selve Portugal.

Biskop dømt til 15 år

Tre kjente motstandere av president Parks regime i Syd-Korea, deriblant en

katolsk biskop, er dømt til 15 års fengsel av en domstol i Seoul. De tre var anklaget for å ha gitt penger og moralsk støtte til studenter som «ville styrte regjeringen».

Dr. Potter på Synoden

Paven åpner Bispesynoden den 27. september med en messe i det sixtinske kapell. 144 delegerte vil møte på Synoden.

Dr. Potter.

En av dem som er innbudt til å tale er dr. Philip Potter, den protestantiske generalsekretær i Kirkenes Verdensråd. Dr. Potter kommer fra den lille vest-indiske øya Dominica, er 53 år gammel, og han ble valgt til sin stilling i 1972.

Innvandrerne må beskyttes

På et møte i London har representanter for legmannsråd i 15 europeiske land vedtatt å be sine lands regjeringer om å sette opp lovregler som vil beskytte innvandrernes og fremmedarbeidernes rettigheter. (Man regner med at det er 10 millioner fremmedarbeidere i landene som er med i det europeiske fellesmarked.)

I en hilsen til konferansen sa kardinal Heenan at katolikker «må åpne sine

hjerter for de fremmede som kommer» og få dem til å føle seg velkomne i samfunnet og i menighetene.

Marty alvorlig skadet i ulykke

Erkebiskopen av Paris, kardinal Marty, ble alvorlig skadet i en bilulykke nylig i nærheten av den lille byen St. Flour i Midt-Frankrike. Kardinalen som er 69 år gammel satt selv ved rattet da ulykken skjedde.

Hjelpen til den Tredje Verden

En bok med tittelen «Den tredje verden» er nettopp utgitt i Skottland. Den tar spesielt sikte på lærerne og de unge og inneholder opplysninger og fakta om nøden blant de underutviklede nasjonene og om de forsøk som gjøres i industrilandene for å hjelpe. I forordet står blant annet dette:

«De problemer Den tredje verden står overfor angår i høyeste grad alle i det 20. århundre. Rettferdighet, fred og sikkerhet i hele menneskeheten er avhengig av at de blir løst.»

Den 81. tyske Katolikdag

Katolikdagen 1974 har som emne: «At leve i verden»; den afholdes fra den 11. til den 15. september.

«Man spørger ikke mere: Hvor meget kan jeg tjene i morgen? Hvordan står det til i morgen i politik og samfund? Mange føler sig rodløse med hensyn til spørsmålet om, hvad livet betyder i sig selv, og hvad der gør det værd at leve.» Katolikdagen vil i perspektivet af dette livsproblem behandle den kristne tjeneste over for mennesket og samfundet.

Ordenssøstre i Bonn

På «dagen for de gejstlige kald» havde 40 søsterordener i Bonn indbudt til en Mariavesper i Bonns katedral. Ved en efterfølgende sammenkomst i domkirken sal diskuterende man frimodigt og intensivt en lang række aktuelle problemer, bl.a. tilgangen til ordenerne. Den næste Søsterdag i Bonn er fastsat til den 13. november. Erkebiskoppen af Köln, kardinal Joseph Höffner har lovet at være til stede.

Dominikanerne og den tredje verden

LEDERNE for dominikanerordenen i Latin-Amerika la på ordens generalkapitel i Napoli ved månedsskiftet august/september frem et forslag om å drøfte Den tredje verdens problemer. I det samme dokumentet ble det også lagt stor vekt på de unges situasjon spesielt når det gjelder nye kall, og man etterlyste mer demokratiske fremgangsmåter ved valg i ordenen.

Forslaget ble opprinnelig presentert på de latin-amerikanske dominikaneres forberedende konferanse i Puerto Rico. Man oppfordrer ordenens medlemmer til å være godt forberedt på å kunne delta i studiet og bruken av «frigjørings-teologier» spesielt i Latin-Amerika.

Caritas

Tysk Caritas har for tiden 272 rådgivningssteder for utenlandske arbeidere. 315 sosialrådgivere, for det meste gjestearbejdernes egne landsmænd, hjelper dem med de sociale problemer, for at de skal kunne finne sig bedre til rette både arbejds-mæssigt og menneskeligt; det betyder for udlændingene en omstilling og en tilpasning til en helt ny verden. I denne forbindelse er det interessant, at 5 sosialrådgivere arbejdede i 1956 på dette område uden nogen form for statsligt tilskud og på Caritas' eget initiativ. — Antallet af medarbejdere er i stadig stigning.

Ni præster vender tilbage

Ni præster fra Saint-Paul bispedømme i Minneapolis er vendt tilbake til præstegerningen efter midlertidigt at have været løst fra deres præstelige forpligtelser.

Det drejer sig om embedsfritagelser fra et halvt år til fire år. Ifølge pastor Kenneth Pierre, der er leder af bispedømmets rådgivningsorgan for præster, som ønsker at forlade deres embede, forstår de, der står med ansvaret for at løse præster fra deres forpligtelser, i dag disse præster bedre, hvilket kun har gjort deres tilbackevenden lettere.

Flere av præsterne, som har gjennomlevet denne «orlovsperiode», forklarer, at de hadde nedlagt deres embede af forskjellige grunde: cølibatsproblemer, autoritetsudøvelsen i Kirken, den store afstand mellom præsteskabet og lægfolket ... De mener, at «orlovperioden», hvor de har kunnet påtage sig civile erhverv, kun har uddybet deres kendskab til de problemer, som førte til embedsnedlæg-

gelsen. Denne «uddybelse» har ført til større sans for værdien af det præstelige arbejde. Derfor har de besluttet at genoptage deres gerning. Det skal præciseres, at ingen af de ni præster har været gift.

(Forts. neste s.)

Katolsk student,

elev ved Statens Fysioterapiskole, søker fra januar 1975 hybel med kokemuligheter i Oslo, helst i nærheten av Carl Berners Plass.

Gullborg Høgh,
Nylandsvei 22. 5000 Bergen.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Oslo
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke	}	Arendal
Bispegården		
St. Joseph's Institutt	}	Bergen
Vor Frue Husp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Drammen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hønefoss
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Vi har fått inn noen gode - og rimelige - innspillinger fra Deutsche Grammophon:

Rodrigo: Concierto de Aranjéz
Meisterwerke des Europäischen Barock
Haydn: Grosse Orgel-Solo-Messe
Kleine Orgelmesse
Alle kr. 45.—

Fra Erato:
Fra serien: L'Encyclopedieo de L'Orgue:
Francois Couperin, Buxtehude. Kr. 44,—

Førøvrig: Messiaen: Les corps glorieux,
Cinq rechants

Husk vårt utvalg i gregoriansk og ortodoks musikk. Folkemusikk. Ikoner. Krusifikser.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

NYHETER . . .

(Forts. fra forrige s.)

En af præsterne, som især havde vanskeligheder med cølibatet har udtalt: «Da jeg forlod præstetegningen, tog det mig kun tre uger at finde ud af, at cølibatet ikke var det store problem, som jeg havde forstillet mig. Jeg burde i virkeligheden have brugt mere tid til at reflektere over det, før jeg lod mig ordinere.»

(La Croix)

Vatikanbiblioteket

firar 1975 sitt 500-årsjubileum. Med anledning deraf forbereder Vatikanen en utställning om bibliotekets historia jämte en omfattande katalog med samma ämne. I september i år utkommer dessutom, enligt bibliotekets chef, österrikaren Alfons Stickler SDB, en faksimilutgåva i 2000 exemplar af handskrifter av Boccaccio. En planerad större faksimilupplaga av «Il canzoniere», den berömda diktsamlingen av Petrarca, kommer dock av ekonomiska skäl icke till stånd.

Årligen beställs från biblioteket 6000000 fotokopior vilket visar på ett världsomspännande intresse för samlingarna. Idag finns i Vatikanbiblioteket 65000 handskrifter från 200-talet e. Kr. fram till våra dagar, 8000 inkunabler, 100000 teckningar, stick och geografiska kartor och omkring en miljon tryck. Med Vatikanens egna samlingar har under århundradenas lopp ett antal fullständiga bibliotek införlivats.

Till Vatikanbiblioteket är också anslutet ett myntkabinett, «Museum för sakral konst» och «Museum för profan konst».

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tif. 13 056

FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

De båda sistnämnda tillsammans med den stora sextinska bibliotekssalen är öppna för allmänheten medan Vatikanbibliotekets läsesalar är förbehållna studenter och vetenskapsmän inom de historiska vetenskaperna. (KIT)

Albania

Den ortodoxe ärkebiskopen Damianos, överhuvud för de ortodoxa i Albanien, har avlidit i fängelse i en ålder av 80 år. Enligt den västtyska katolska nyhetsbyrån KNA inträffade dödsfallet redan i november förra året, men nyhetsflödet, särskilt på det religiösa området, från Albanien går långsamt och vanligen på inofficiella vägar. Vid sin bortgång hade Damianos suttit fängslad i sex år.

Det var 1967 som Albanien proklamerades som «världens första ateistiska stat» och all religionsutövning förbjöds vid dödsstraff. Alla katolska och ortodoxa biskopar och en stor del av prästskapet fängslades. En katolsk präst, fader Stefan Kurti, avrättades 1972 för att ha döpt ett barn i ett arbetsläger. Antalet hemliga katoliker i Albanien idag uppges av KNA till 124 000, och antalet ortodoxa mellan 160 000 och 250 000. Muslimerna anses ännu utgöra 50 pct av befolkningen, men även den islamiska religionsutövningen är förbjuden. (KIT)

Bemödandena om saligförklaring

av den danske forskaren och biskopen Niels Stensen (1638—86) har framskridit ännu ett steg. Ett tioårigt utredningsarbete har nyligen avslutats i Rom, och med publiceringen av denna s. k. positio har vägen jämnats för beatifikationsprocessen. Betänkandet, som är på 1100 sidor och klarlägger Stensens liv och verk, skall tjäna som underlag för den romerska kommissionens vidare arbete med ärendet.

Stensen var som forskare utomordentligt mångsidig och räknas som en av paleontologiens och geologiens föregångs-

män. Som anatom är han bekant för sin upptäckt av spott- och tårkörtlarnas utförsångar. Han konverterade till den katolska kyrkan och var från 1683 generalvikarie för norra Tyskland. (KIT)

Hvordan forkynne?

Hvordan skal vi forkynne Evangeliet i dagens verden? Siktetpunktet er at vi skal «utgå fra verden», vi skal dele menneskenes problemer, vi skal ta utgangspunkt i deres spørsmål, vi skal tolke deres lengsler, tale deres sprog og selv leve og reagere som «menneske blant mennesker».

Vi skal søke dialog med dem som ikke tror:

Overfor dem som søker gjelder det å bygge på alt som er ekte i deres gudslengsel, utdype den og gi den et positivt innhold, gradvis omkring Evangeliets kjerne.

Overfor dem som prinsipielt avviser det kristne budskap ut fra et annet ideologisk grunnlag — bevisste ateister, bestemte grupper av marxister osv. — ved å forsøke å sette oss inn i deres forutsetninger og innlede en samtale med dem om felles verdier. For all dialog gjelder det at de kristne ikke bare skal være villige til å lære fra seg, men også til å lære av andre. Utveksling er grunnlag for forkynnelsen.

HALDEN

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tif. 1844

Karl Knap ^{N/S}

Tif. 2710

Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning

Linoleum

I neste nummer: De tyske biskoper foran Synoden.

Avgjørelsen...

(Forts. fra side 257)

sjon for å utrydde abortbehovet.

Det Kirken kan gi sine troende, sier biskopene, er en hjelp til å vurdere og handle rett, i pakt med den guddommelige lov, som er våre livs rette og egentlige norm.

Men Kirken kan ikke ta avgjørelsen for noen:

Ingen vil bestride at et menneskes siste avgjørelse, i en vanskelig og innviklet situasjon, helt og holdent må være dets personlige valg, under samvittighetens ledelse og etter moden overveielse. Denne umistelige rettighet inngår i vårt vesen som frie mennesker. Den frihet vi har, innebærer ganske visst muligheten for både godt og ondt — vi kan treffe avgjørelser som er i overensstemmelse med, eller stride mot sann menneskelighet. Men bare i anerkjennelsen av andres rett til sitt liv og bestemmelse, finner vi vår egen.

Som kristne vet vi dessuten at vi har fått den frihet vi har, for å velge det som bekrefter Guds mening med vårt liv, for slik er kristenmenneskets frihet. Den kristne må derfor oppsøke troens kilder, for der å hente lys og kraft til å makte livets problemer og prøvelser, og så — veiledet av den kristne klokskap — treffe de personlige og ansvarlige avgjørelser som kreves av oss.

OSLO

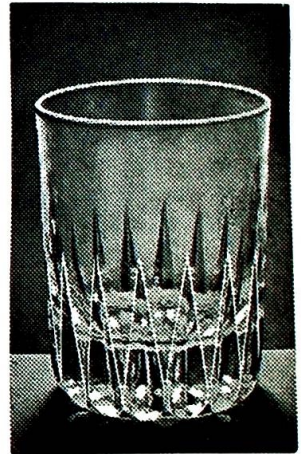
KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØVENGT 2, Oslo

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

OSLO

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

OSLO

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

SATANFEBER

Satanfeberen er over os i København. Roman Polanski bebudede med Satans inkarnation i »Rosemary's baby« en ny æra i menneskehedens historie. Ifølge den amerikanske film »Eksorcisten« er fanden nu løs her på jord. »Eksorcisten« er en filmatisering af William Peter Blattys roman af samme navn, som bygger på en virkelig begivenhed der fandt sted i Maryland i 1949. En 14-årig dreng blev besat af en dæmon og de mærkeligste hændelser, såsom at møbler blev slynget rundt i luften, fandt sted i hans nærværelse. Efter flere ugers djævlbesværgelser, foretaget af to jesuiterpatres, hvorved for øvrigt udløstes de voldsomste reaktioner, blev drengen befriet for besættelsen, og han har i dag ingen erindring om de tre måneder, hvor djævelen besatte hans krop og psyke.

Da William Peter Blatty studerede på Georgetown Universitetet i 1949, læste han beretningen om denne djævluddrivelse, og han blev så optaget af emnet, at han to årtier senere skrev en roman om begivenheden, selv om han tillod sig mange friheder i forhold til det oprindelige tilfælde. Bogen blev en succes uden lige. Den er nu solgt i over 6 millioner eksemplarer alene i USA og er oversat til 18 forskellige sprog.

Naturligvis måtte Hollywood vise interesse for en sådan publikumsucces, og det endte da også med, at Blatty solgte filmrettighederne til Warner Bros, idet han sikrede sin egen medvirken som producer og drejebogsforfatter. Filmen er da også en tro kopi af bogen. Historien er for så vidt ganske enkel. En 12-årig pige kontaktes tilsyneladende af en ven fra åndeverdenen ved navn »Kaptein Howdy«. Hun bor sammen med sin mor, en fraskilt filmstjerne, og dennes sekretær i et hus i Georgetown, Maryland. Huset begynder nu at fyldes med sære lyde og aktiviteter, og da pigens optræden bliver mere og mere mærkelig, lader moderen hende gennemgå en række psykiatriske tester,

der virker chokerende på publikum. Men pigen fejler ikke noget, hævder lægerne, som står helt uforstående over for hendes voldsomme anfald. Moderen drives efterhånden til vanvidets rand, og i sin fortvivelse går hun til en jesuiterpater, der bor i ejendommen ved siden af. Jesuitten, der er uddannet psykiater, bliver forelegen, da moderen bønfaller ham om at iværksætte en djævluddrivelse. Han er selv inde i en alvorlig troskrise, idet han pines af tvivl om sit kald. Pigens anfald bliver dog så voldsomme, at jesuitten til sidst overbevises om, at hun virkelig er besat, og sammen med en kollega med erfaring i eksorcisme påbegynder han de usædvanlige ritualer. Det ender med, at pigen bliver befriet, selv om det koster et par menneskeliv undervejs.

Filmen er iscenesat af William Friedkin, bedst kendt fra »The French Connection«, der skaffede ham en Oscar. Han forstår at lave spændingsfilm. Og han fornægter sig ikke i »Eksorcisten«. Filmen er unægtelig spændende, mere spændende og mere uhyggelig end mangen gangster- og agentfilm. Den endelige djævluddrivelse er således ved at tage pusten fra publikum. Men måske er filmen netop for spændende på en forkert måde. Emnet er unægtelig for alvorligt til at blive behandlet på en sensationspræget måde. Blatty siger, at han ikke har skrevet sin bog af sensationslyst, men af inspiration. Han ønskede oprindeligt at læse til præst, men ændrede sine planer. Han betragter selv sin roman som »en symbolsk opfyldelse af et ændret kald«. Blatty har altså et budskab med sin bog og sin film. Han fik en instruktør, som kender sit håndverk. Men måske er det netop ulykken. For mange men-

nesker vil »Eksorcisten« sikkert blot virke som en gyser blandt mange, omend gysen er voldsomt. Og det har vel ikke været Blattys mening. Han ønsker, vi skal forstå, hvilke onde og nedbrydende kræfter vi virkelig kæmper imod. Djævelens anslag er ikke til at komme uden om. Kun troen på Jesus Kristus og hans magt i os kan overvinde den Ondes anslag.

Selv om »Eksorcisten« kan virke sensationspræget i sin stil, er den alligevel ikke til at komme uden om. Vi tvinges til at tage stilling til spørgsmålet om den Ondes eksistens — og dermed om Guds eksistens. Filmen gør nemlig det sjældne fænomen djævlbesættelse sandsynligt og troværdigt. I USA har filmen virket chokerende på mange biografgængere. Adskillige er besvimet, og mange kastede op. Det beviser, at filmen er mere end blot en gyser i traditionel forstand. Den kendsgerning, at den unge pige bliver totalt besat af Satan på sjæl og legeme, foruroliger mange følsomme sind. Den filmiske fremstilling af besættelsens virkninger er tilmed uhyggelige. Men Satan får ikke bugt med hendes hjerte. På et vist tidspunkt viser der sig nemlig nogle bogstaver på hendes krop, der former ordene »hjælp mig«. Det viser, at Satans magt er begrænset. Gud giver ham kun frihed til anslag mod vor sjælelig-legemlige natur. Personens kerne — hjertet — kan han kun vinde indpas i, hvis vi selv giver ham lov.

Denne film kan ikke anbefales enhver. Folk med særlig følsomme og ængstelige sind bør holde sig væk. Erfaringerne fra USA viser, at filmen kan bringe dem ud af psykisk balance. Men selv sunde mennesker bør være på vagt. Satan er nemlig ikke til at spøge med.

KAARE OSORIO.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Medarbejdere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.